

Ochrana a obnova rašelinísk v projekte LIFE IP NATURA 2000 SVK Príroda pre všetkých a

Manažment rašelinísk v praxi

Viktória Ďuricová ŠOP SR, Banská Bystrica & Ivan Šustr CHKO Horná Orava

Cieľové biotopy európskeho významu

7120

Degradované vrchoviská schopné prirodzenej obnovy

7230

Slatiny s vysokým obsahom báz

7140

Prechodné rašeliniská a trasoviská

1340*

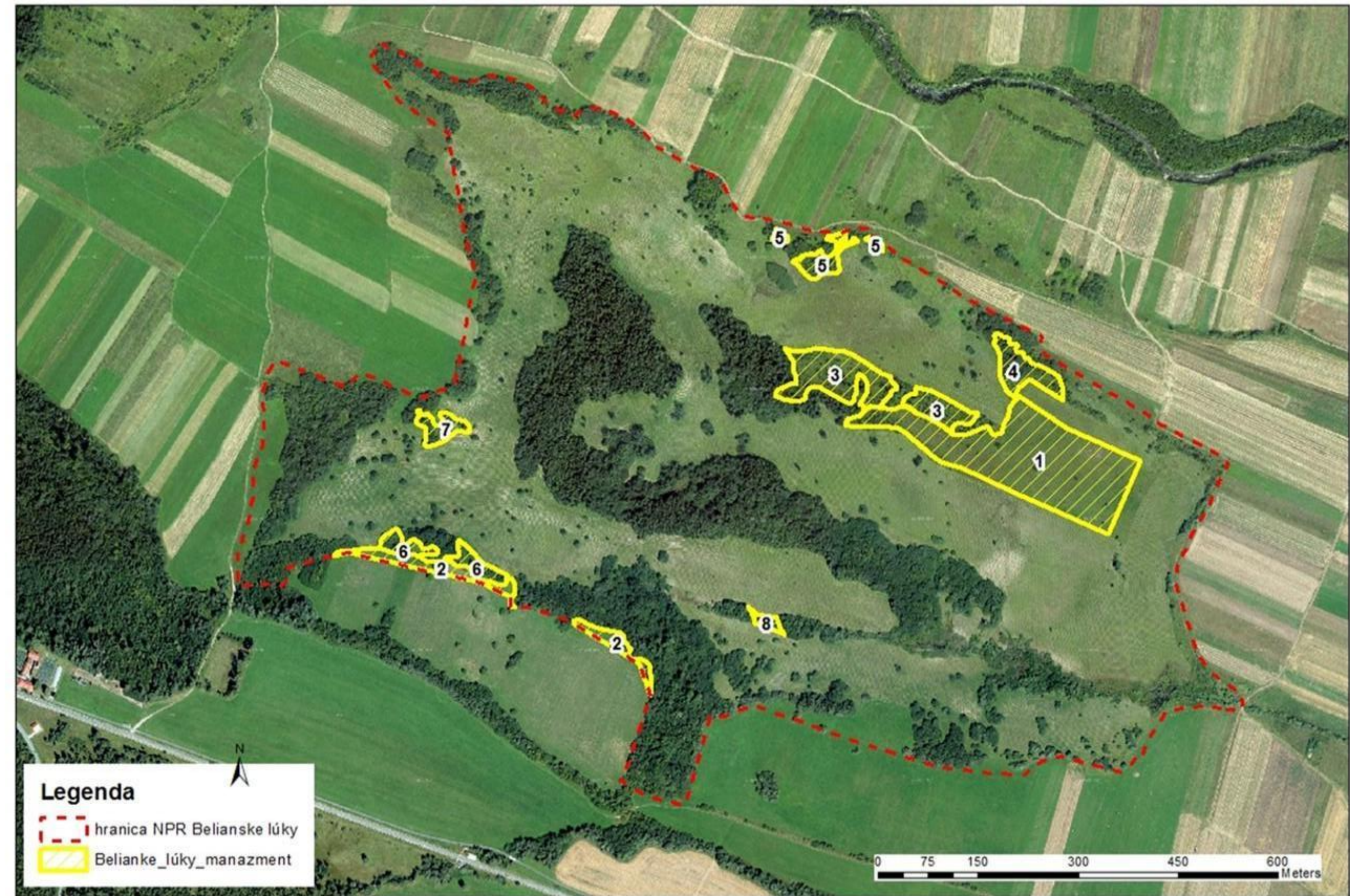
Vnútrozemské slaniská

Rašeliniská patria k **najohrozenejším biotopom Slovenska**. Väčšina je v súčasnosti hodnotená v nepriaznivom stave (art 17. HD overall assessment 2025) 1340* U2; 7120 U1; 7140 U1; 7230 U1 ALP, U2 PAN. Cieľom projektu je zvrátenie tohto trendu prostredníctvom cieleného manažmentu.

* Prioritný biotop v zmysle Smernice o biotopoch

Výber lokalít: GIS filter

- Od makro-teoretického cieľa (1500 ha), cez kľúčové socio-ekologické bariéry v krajine k realite:
- Biotopy: Výskyt cieľových biotopov (7120, 7230, 7140, 1340) na výmere 1482 ha.
- Analýza LPIS: Eliminácia 774 ha plôch s poľnohospodárskymi dotáciami pre predchádzanie konfliktom záujmov.
- Vlastnícko-užívateľské vzťahy: Zameranie na administratívne priechodné územia (štátne a obecné pozemky) pre garanciu 30-ročnej udržateľnosti (480 ha).

Obr. 1 UEV Belianske lúky, vyznačené plochy zásahu

Expertná prioritizácia

Expertná validácia

Konzultácie s botanikmi zo správ NP a CHKO pre finalizáciu výberu plôch.

Analýza degradácie

Identifikácia nevratných zmien a výber plôch s najvyšším potenciálom obnovy.

Výsledok: Zásobník 160 až 200 s najvyššou právnou a technickou istotou.

Lokalizácia 2026

ÚEV Slaná Voda, Rašeliniská Bielej Oravy (Klinské, Beňadovské, Mútne), ÚEV Medzi Bormi, ÚEV Klokočovské rašeliniská a ďalšie.

Hybridný model manažmentu

- Zabezpečenie personálnych kapacít pre náročné podmienky rašelinísk:
 - MC Námestovo - stabilná pracovná sila a špecializovaná technika
 - Dohody (DoVP)- strategické zapojenie miestnych vlastníkov a užívateľov so vzťahom k územiu.
- Socio-ekonomický benefit: Finančná podpora miestnych komúní priamo v chránených územiach.

Obr. 2: ÚEV Medzi Bormi, pred realizáciu (dole), priebeh realizácie (hore), ručné odstraňovanie, *Ledum palustre*

Manažment v praxi: Výzvy a riešenia

Praktické skúsenosti

- ÚEV Rašeliniská Bielej Oravy: získanie súhlasov (21 vlastníkov, časť Mútne).
- ÚEV Slaná Voda: Likvidácia sukcesných drevín (od januára 2026).
- ÚEV Medzi Bormi: Likvidácia sukcesných drevín (od február/marec 2026)

Technické a logistické výzvy:

- Extrémne náročný terén pre personál a techniku, vyžadujúci vysoký podiel ručnej práce a špecifické mzdové náklady.

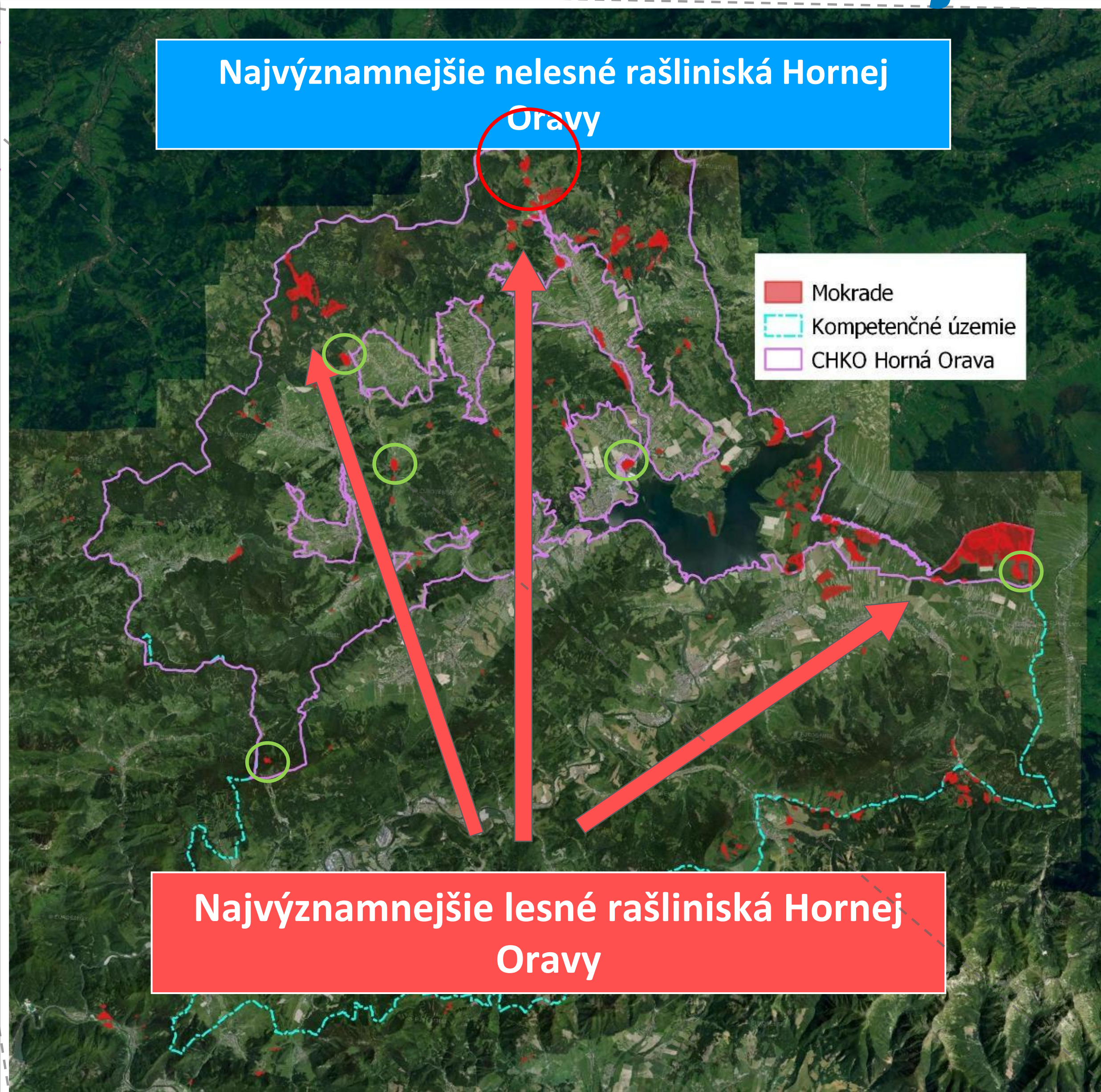
Cieľ: Zvrátenie nepriaznivého stavu na cca 160 až 200 ha prioritne obnovených biotopov pri dodržaní 30-ročnej udržateľnosti.

Rašeliniská Hornej Oravy

Chránená krajinná oblasť Horná Orava patrí medzi najvýznamnejšie rašeliniskové oblasti Slovenska. Veľká časť rašelinísk bola zničená najmä v 60-tych až 70-tych rokoch minulého storočia dôsledkom intenzifikácie poľnohospodárstva (meliorácie, rekultivácie), ťažbou rašeliny alebo zaplavením pri napúšťaní Oravskej priehrady (1953). Dnes sa tu zachovala už len malá časť týchto biotopov, ktoré sú zväčša poškodené nesprávnym hospodárením alebo chýbajúcim manažmentom.

Najvýznamnejšie nelesné rašeliniská Hornej Oravy

Najvýznamnejšie lesné rašeliniská Hornej Oravy

- ❖ Spálený grúnik
- ❖ Slaná voda, Tisovnica, Rabčické bory
- ❖ Sosnina a Hladovské a Suchohorské bory
- ❖ Surdíky
- ❖ Mútňanské rašelinisko
- ❖ Beňadovské rašelinisko
- ❖ Pramene hruštinky
- ❖ Klínske rašelinisko
- ❖ Polhorská hoľa, Polhorská pila
- ❖ Rudné

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Klinské rašelinisko

1950

2002

2015

2021

2024

Territory protection:
**Natura 2000 site
BPA. PLA**

Area of PA:
15,3 ha

Biotopes:
7120, 7140, 7230, 6430

Príroda
PRE VŠETKÝCH

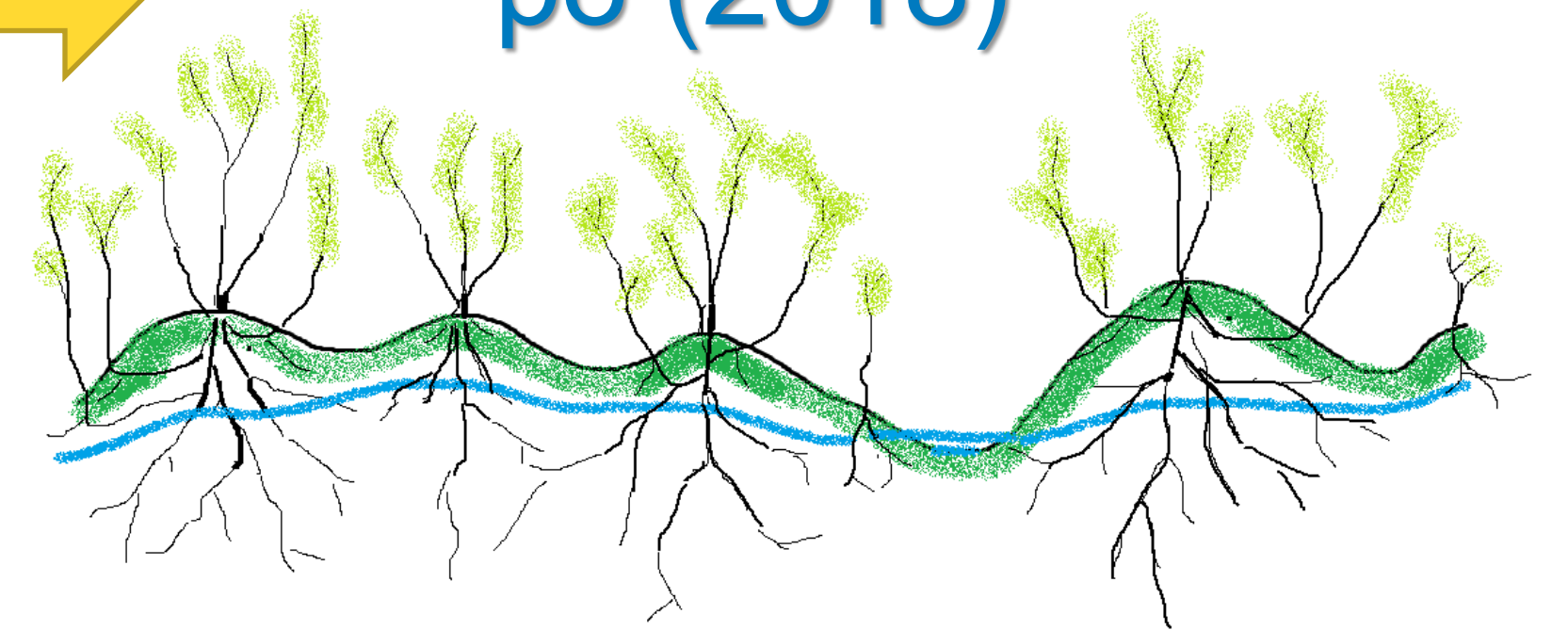
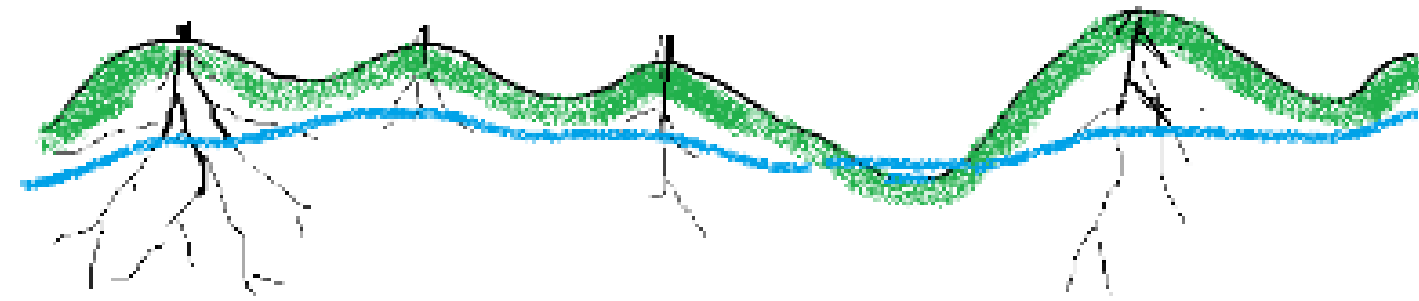
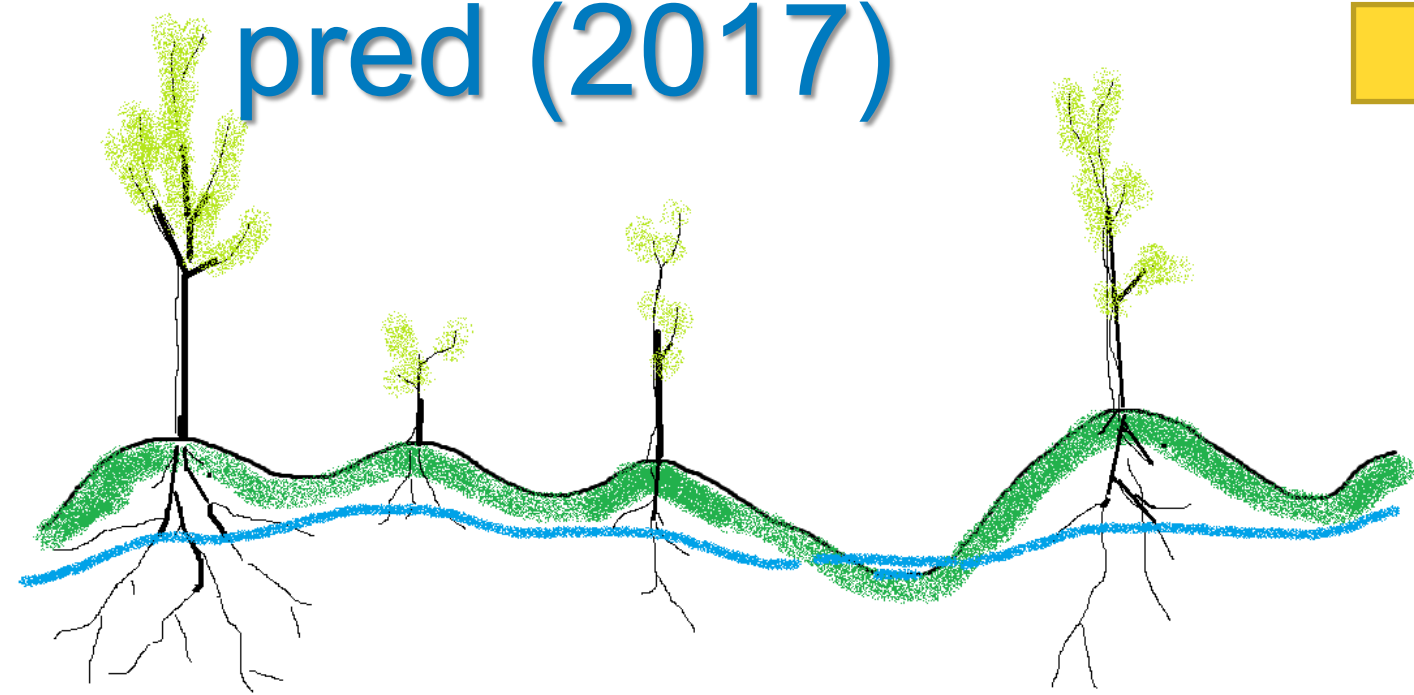

pred (2017)

odstraňovanie drevín kosením

po (2018)

2023

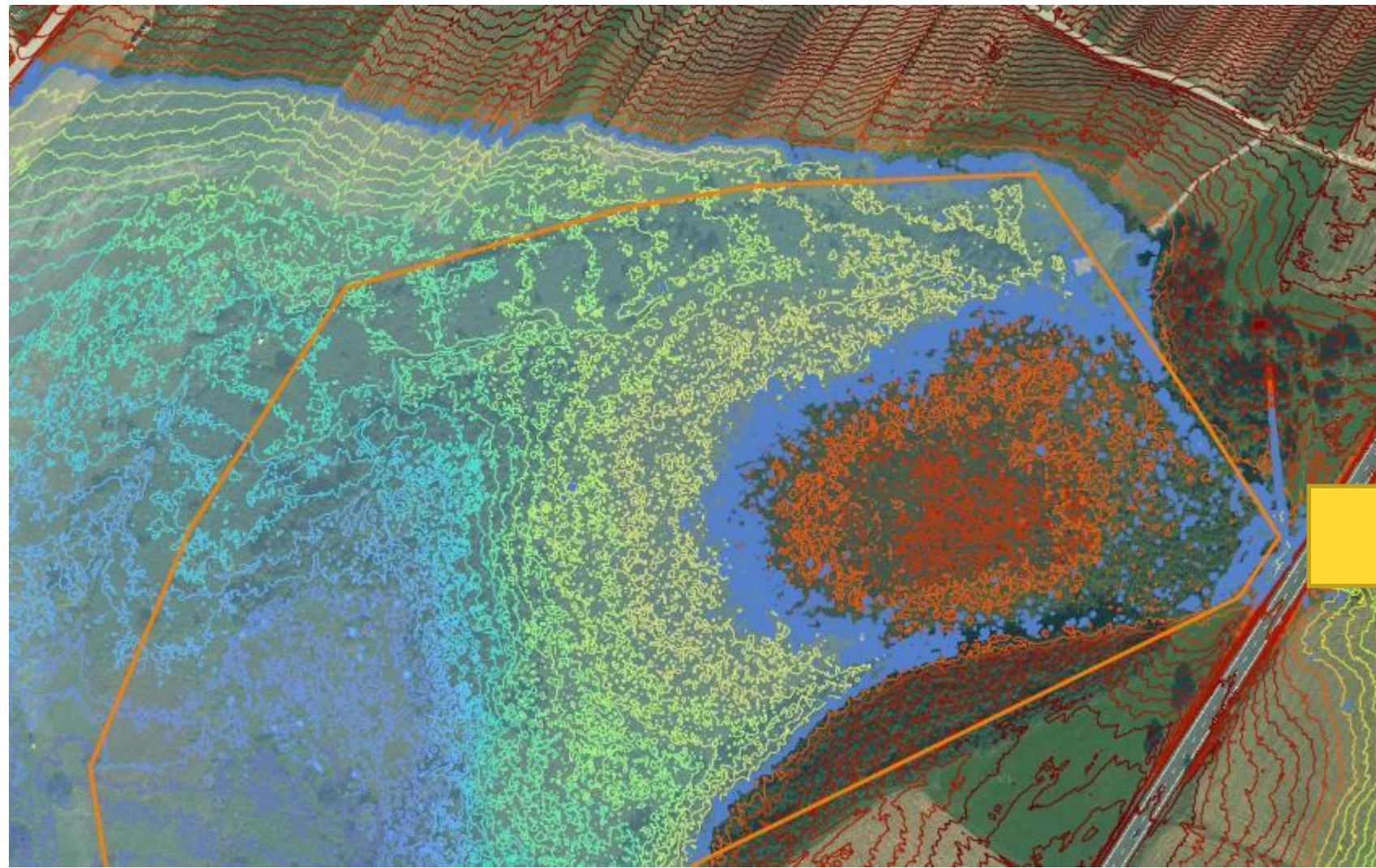
2025/3

2025/9

a
CH

Beňadovské rašelinisko

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Na rašelinisku boli zaznamenané zmeny v celých spoločenstvách rastlín. Ubúdajú najmä vzácne rašelinné druhy, ktoré vytláča hlavne bezkolenec (*Molinia caerulea*) a náletové dreviny (*Salix*, *Betula*). Preto sa pre udržanie prírodných hodnôt rezervácie javí za súčasných podmienok ako nevyhnutné zabezpečiť pravidelné kosenie a odstraňovanie náletových drevín.

2003

2014

2020

2025

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Beňadovské rašelinisko

Territory protection:
Natura 2000 site
BPA, PLA

Area of PA:
10,9 ha

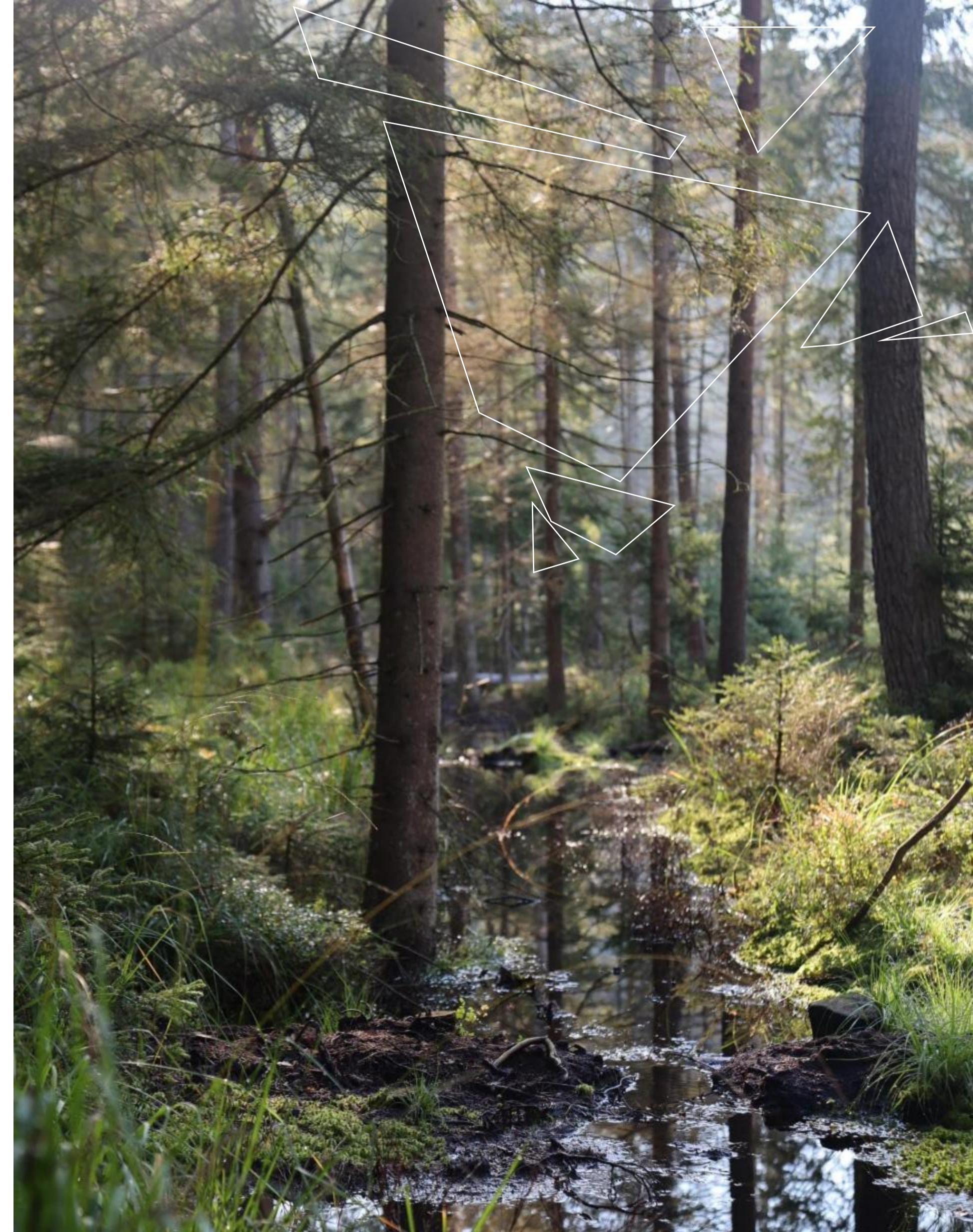
Biotopes:
7140, 7230, 6430

Rašeliniská v CHKO Horná Orava

- V rámci CHKO je vymapovaných 1280 ha rašelinísk, pričom až 1000 ha z nich sú lesné rašeliniská.
- Na Orave sa zachovali najväčšie komplexy lesných rašelinísk na Slovensku.
- Viac ako 90% z nich je poškodených ľudskou činnosťou

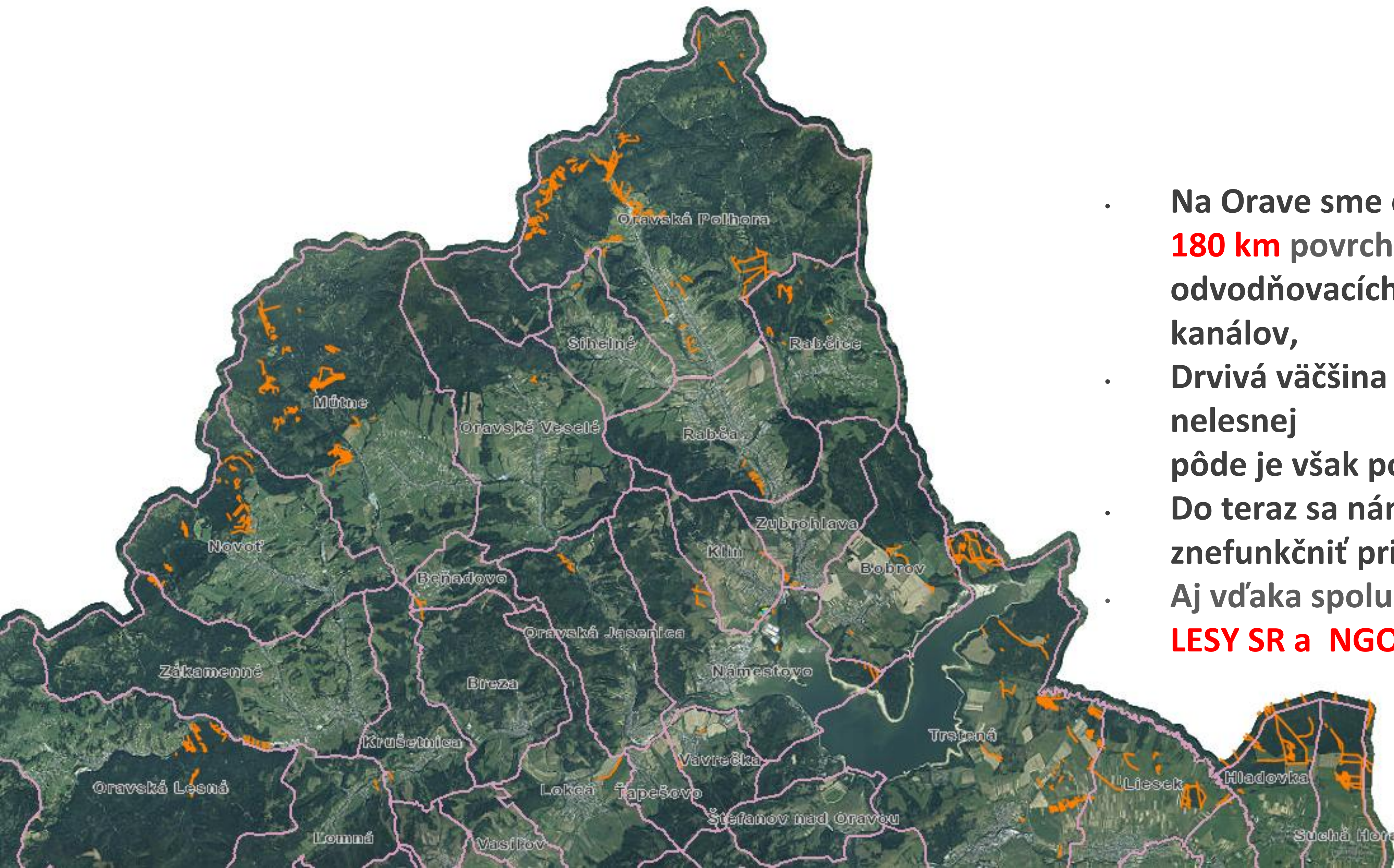

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Mapovanie odvodnení za pomoci Lidaru

- Na Orave sme doteraz namerali **180 km** povrchových odvodňovacích kanálov,
- Drvivá väčšina odvodnení na nelesnej pôde je však pod zemou
- Do teraz sa nám podarilo znefunkčniť približne **1,2 km**.
- Aj vďaka spolupráci so **š. p. LESY SR a NGO Daphne**

Tisovnica

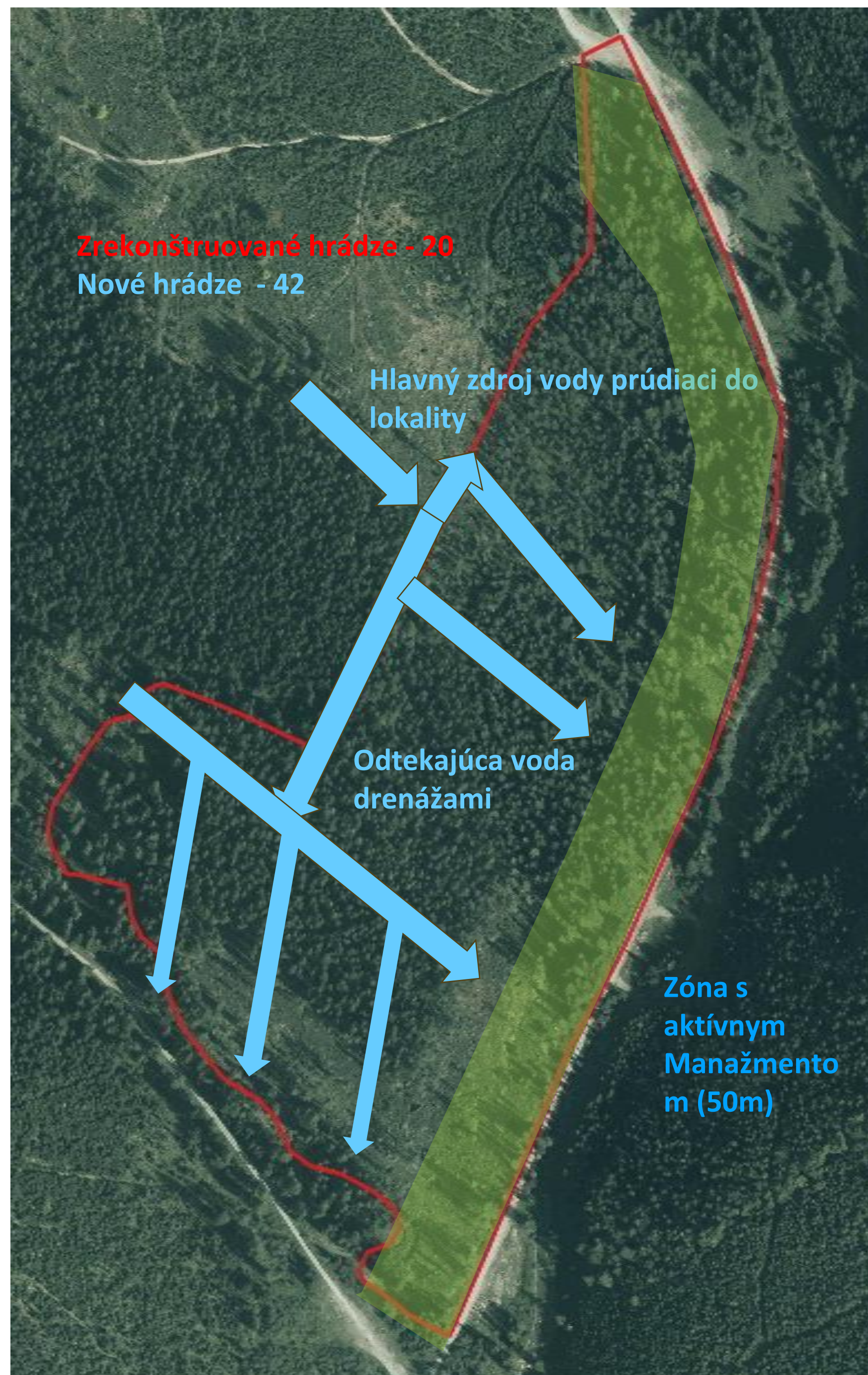

V minulosti – koncom 50. a začiatkom 60. rokov 20. storočia – bol vodný režim rašeliniska narušený výstavbou odvodňovacích kanálov, ktorých cieľom bolo zefektívniť tieto plochy pre potreby hospodárenia.

Obnova prirodzeného hydrologického režimu bola prvýkrát realizovaná už v rokoch 1980 a 1985 prostredníctvom systému drevených hrádzí, ktoré boli v roku 1999 doplnené o ďalšie objekty.

Od roku 2011 v obnove pokračujeme – hrádze postupne rekonštruujeme a dopĺňame. Doteraz bolo vybudovaných alebo zrekonštruovaných celkovo 62 hrádzí.

V jadrovej zóne územia je v súčasnosti uplatňovaný pasívny manažment. Asanačná ťažba sa realizuje len v 50-metrovom páse v blízkosti lesnej cesty.

Územná ochrana:
**Natura 2000, CHVÚ,
CHKO, B - zóna**
Area of PA:
11,62 ha

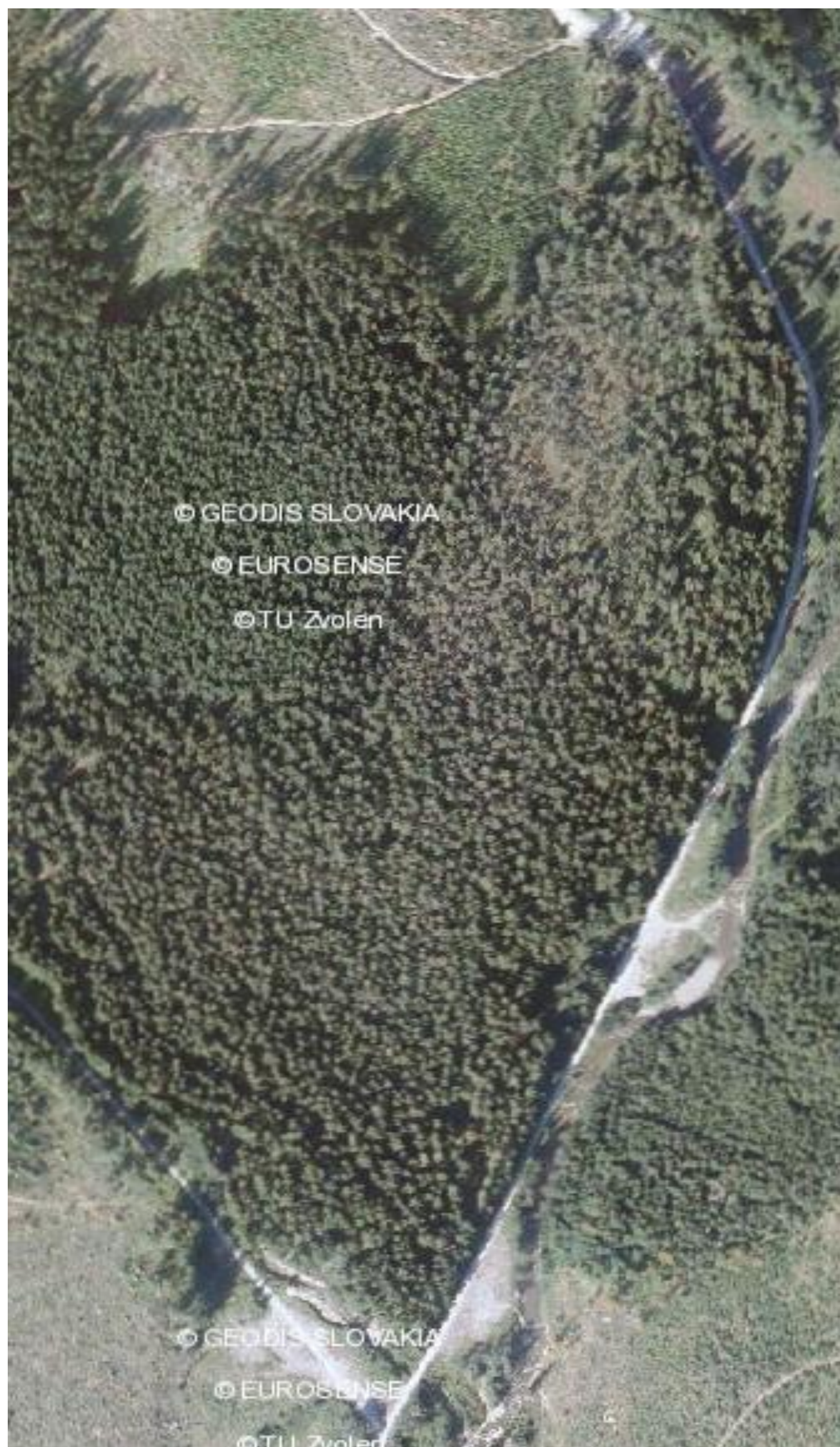
Biotopty:
**7120 – Degradované
vrchoviská**
**7140 – Prechodné
rašeliniská a slatiny**
7230 Alkaline fens
**91D0* – Rašeliniskové a
slatinné lesy**

1960

2010

2021

Tisovnica – manuálna výstavba hrádzí

1. Úprava priestoru hrádzy

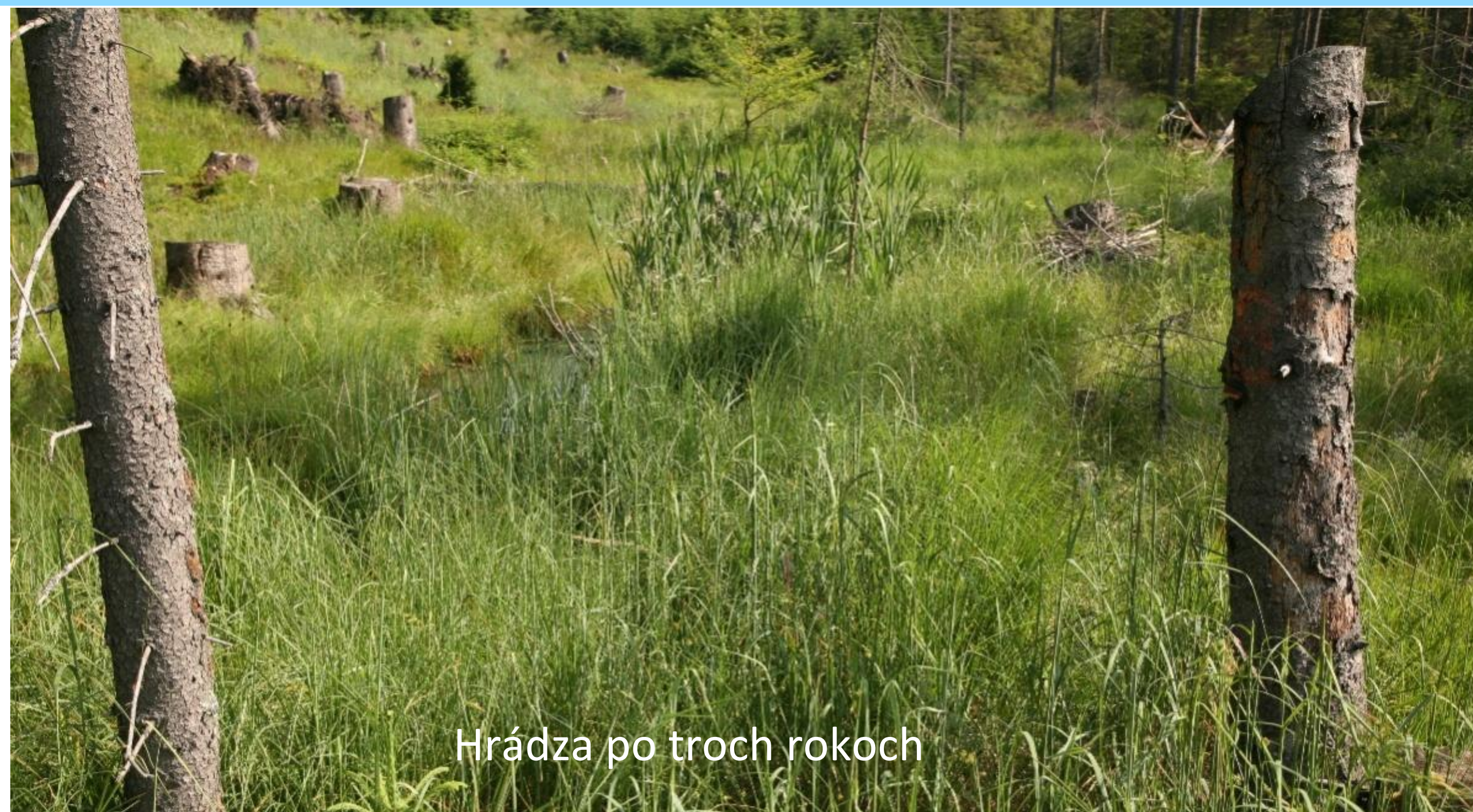

2. Výstavba konštrukcie hrádzy

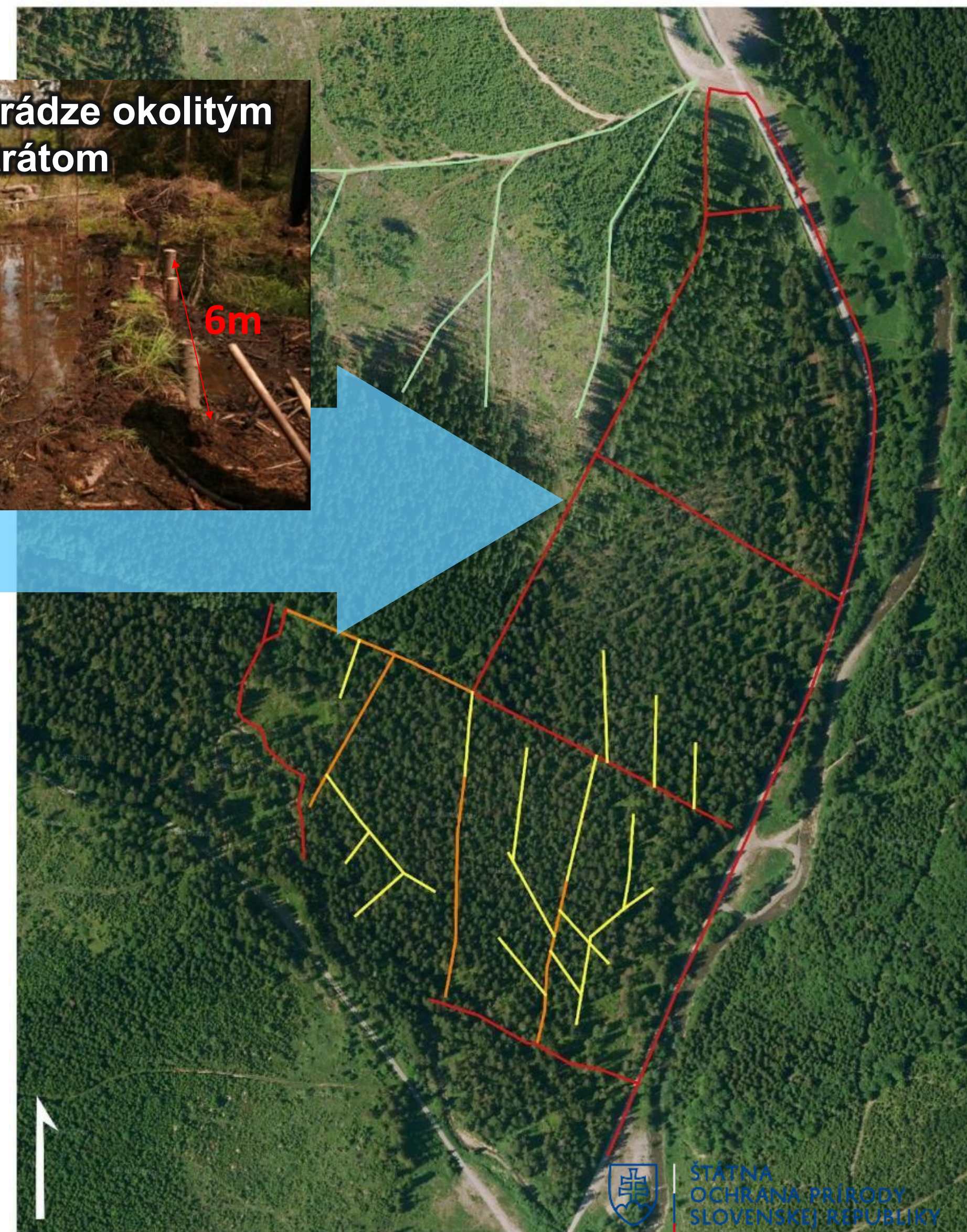

3. Utesnenie hrádzy okolitým substrátom

8 – 12 hodín manuálnej práce na 6m hrádzi (5 ľudí)

Hrádza po troch rokoch

2022_05 - Tisovnica - kanále - lidar
— hlboky
— stredny
— plytky
— zveznica

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

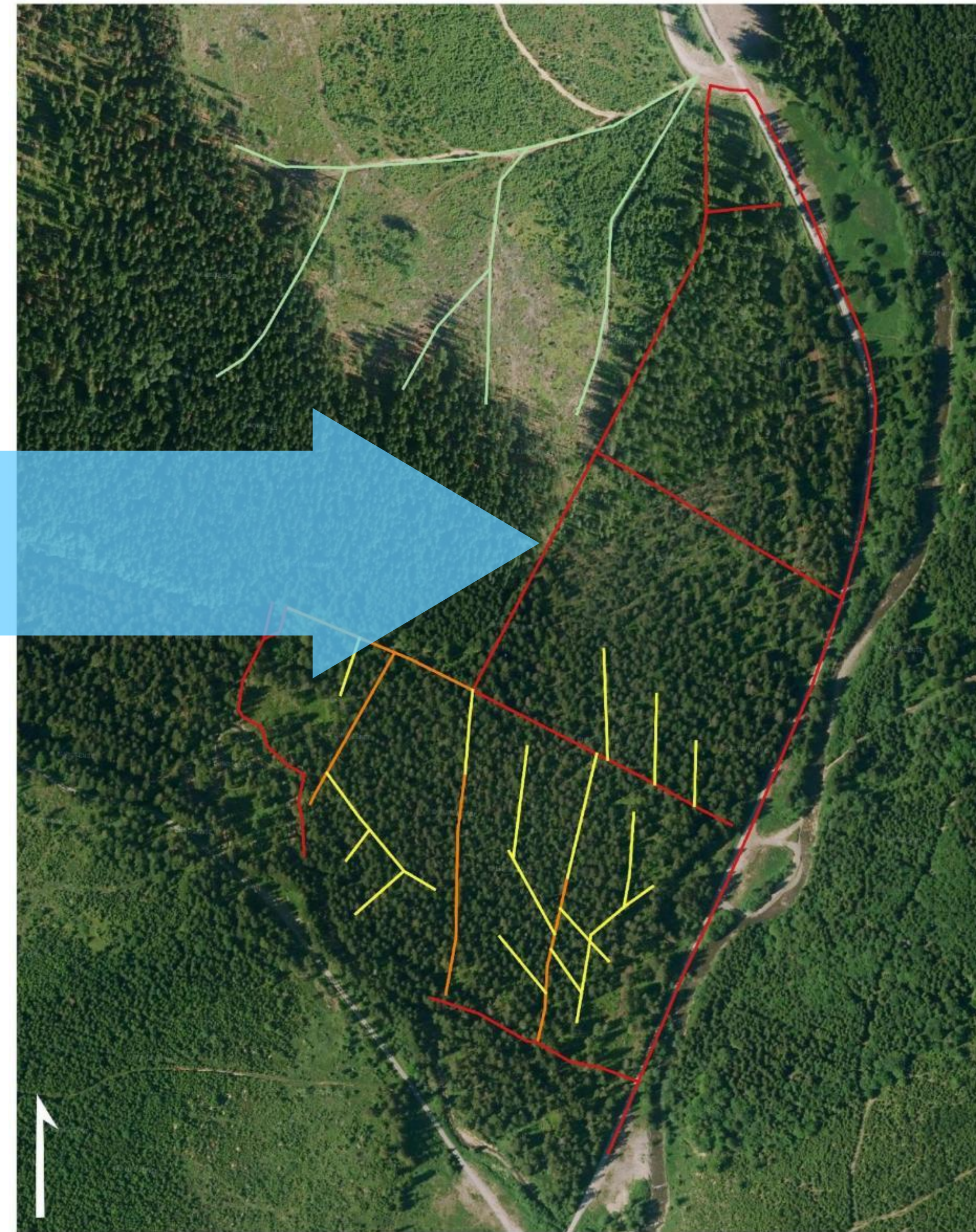

Neslúži na právne účely
© GKÚ, NLC; r.2018
rody SR, S-CHKO Horná Orava, 2022

Tisovnica – použitie ľahkej mechanizácie

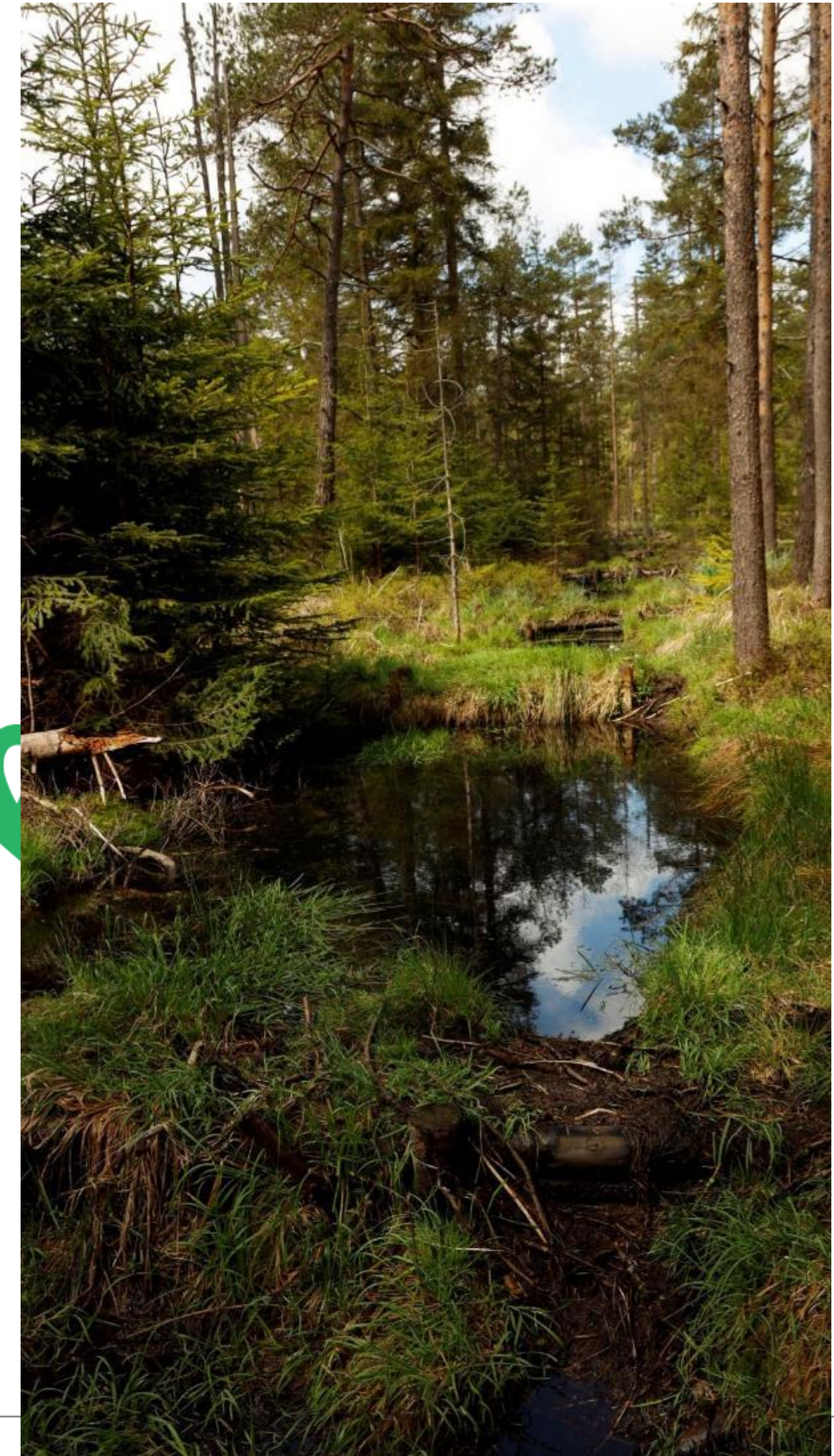

4 hodiny práce s bagrom. cca 6m hrádze (3 ľudia)

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Projekt LIFE - IP NATURA 2000 SVK (LIFE19 IPE/SK/000003) je financovaný zo zdrojov Európskej únie v rámci programu LIFE a zo štátneho rozpočtu SR prostredníctvom MŽP SR.

Tisovnica

Pomáha aj Bobor

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

ĎAKUJEME ZA POZORNOSŤ

ŠTÁTNA
OCHRANA PRÍRODY
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ivan Šustr

+421 903298411

Ivan.sustr@sopsr.sk

<https://chkohornaorava.sopsr.sk/>

ŠTÁTNEHO STROJNÍČHO
OCHRANY PRÍRODY

АМИЛАЯ АБКАВА
СІБІРСКА
ЮРНА ОРАВА
ТРАІРО